

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

טופס סילבוס לסטודנט

המחלקה לחינוך תשפ"ד 4-2023

מס' קורס : 129 1 961 סמסטר: א'

שם הקורס: פסיכולוגיה של האישיות

שם המרצה: ד"ר סיגל עדן אלמוגי

יעדי ההוראה:

הקורס נועד להקנות מושגים בסיסיים בתיאוריה ומחקר על תהליכי התפתחות האישיות והבדלים בין אישיים. הקורס יסקור פרספקטיבות תיאורטיות שונות בפסיכולוגיה של האישיות עם דגש על תיאוריות פסיכודינמיות החל מהמודלים הפסיכוסקסואלי, הטופוגרפי והסטרקטוראלי של פרויד, דרך תיאוריית יחסי האובייקט של מלאני קליין ותיאוריית ההתקשרות של בולבי ומאהלר עם קפיצה לארה"ב לתיאוריית פסיכולוגית העצמי של קוהוט.

מטרות הקורס:

1. מטרת הקורס הינה להקנות לסטודנטים היכרות עם תיאוריות פסיכולוגיות מרכזיות של האישיות.
2. הקורס יקנה לסטודנטים כלים לחשיבה אינטגרטיבית-ביקורתית תוך דגש לרלוונטיות לתחום החינוך.
3. בקורס נפתח יכולת לחשיבה דינאמית-התפתחותית מרובדת ומעמיקה שחושבת על מבני העומק המצויים בתשתית חיי הנפש.

דרישות והרכב ציון הקורס:

1. נוכחות והשתתפות פעילה בדיונים וקריאת פרטי החובה מהרשימה הביבליוגרפית (10% מהציון הסופי)
2. מבחן אמריקאי מסכם (90% מהציון הסופי) – ציון מעבר 56

נושאי הלימוד ורשימה ביבליוגרפית¹:

שיעור	נושא
1	<p>מבוא</p> <p>מהי אישיות ואיך ניתן למדוד אותה? הסבר כללי על גישות שונות לחקר והמשגת האישיות (הגישה הדינאמית, ההתנהגותית-קוגניטיבית, הפיזיולוגית וההומניסטית-אקזיסטנציאליסטית).</p> <p><u>רשימת קריאה:</u> בייט-מרום, ר. (1992). אישיות: תיאוריה ומחקר, כרך א', יחידה 1, מבוא. ת"א: האוניברסיטה הפתוחה.</p>
3-2	<p>פרויד</p> <p>נלמד על המודל הטופוגרפי, המודל הסטרקטוראלי ועל המודל הפסיכוסקואלי כמו גם על מושגי מפתח נוספים מרכזיים בתיאוריה הפרוידיאנית (למשל, קתרזיס, פיקסציה, קונפליקט, העברה והעברה-נגדית וכו').</p> <p><u>רשימת קריאה:</u> מיטשל, א. ובלאק, ג. (2006). פרויד ומעבר לו: תולדות החשיבה הפסיכואנליטית המודרנית. פרק 1: זיגמונד פרויד והמסורת הפסיכואנליטית הקלאסית (עמ' 71-47). ת"א: תולעת ספרים.</p>
4	<p>אריקסון ופסיכולוגיית האגו</p> <p>נלמד על החידושים שפסיכולוגיית האגו הציעה לתורתו של פרויד באמצעות הפניית המוקד לתהליכים של האגו והתפתחותם דרך התיאוריה ההתפתחותית של אריק אריקסון.</p> <p><u>רשימת קריאה:</u> מיטשל, א. ובלאק, ג. (2006). פרויד ומעבר לו: תולדות החשיבה הפסיכואנליטית המודרנית. פרק 6: פסיכולוגיות של זהות ושל עצמי: אריק אריקסון והינץ קוהוט (עמ' 218-207). ת"א: תולעת ספרים.</p>
5-6	<p>מלאני קליין וויניקוט (תיאוריית יחסי האובייקט)</p> <p>אם פרויד נחשב לאבי הפסיכואנליזה אז מלאני קליין נחשבת לאם הפסיכואנליזה. בשלושת השיעורים על תיאוריות יחסי אובייקט נלמד על העמדה הסכיוז-פרנואידית, העמדה הדיכאונית, צרות עין ותיקון מתוך התיאוריה הקליינאנית ומושגי מפתח מתוך התיאוריה של וויניקוט (ממשיכה של מלאני קליין) כמו אם טובה דיה, משוקעות אימהית ראשונית, עצמי אמיתי ועצמי כוזב ועוד.</p> <p><u>רשימת קריאה:</u> פרקים 3, 4 ו-7 בתוך: ק. ברונסטיין (עורכת). התיאוריה הקליינאנית: נקודת מבט בת זמננו (2011). ת"א: תולעת ספרים. פרקים נבחרים² מתוך: ע. ברמן (עורך). דונלד ו' וויניקוט: עצמי אמיתי, עצמי כוזב (2009). ת"א: עם עובד.</p>

¹ ייתכנו שינויים בסדר הנושאים וברשימת הקריאה כפונקציה של קצב ההתקדמות והעניין.
² הפרקים הרלוונטיים יפורטו בתחילת הסמסטר.

	<p><u>קריאת רשות</u> : סגל, ח. (1998). מלאני קליין. ת"א : עם עובד.</p> <p>דורבן, י. (2002). על אהבה, שנאה וחרדה – מבוא לחשיבה הקלייניאנית. בתוך : י. דורבן (עורך). מלאני קליין כתבים נבחרים (עמ' 7-38). ת"א : תולעת ספרים.</p>
7-8	<p>בולבי ומאהלר (התקשרות ותהליכי ספרציה-אינדיווידואציה)</p> <p>בולבי, בדומה לוויניקוט, שם את הדגש על היחסים האקטואלים עם האם (או הדמות הטיפולית המרכזית) וכיצד יחסים אלו מעצבים דפוס התקשרות שמלווה את האדם לאורך חייו. נלמד על תיאוריית ההתקשרות וסוגי ההתקשרות השונים ונמשיך ללמוד על מאהלר שמרחיבה את התיאוריה של בולבי ומתארת את שלבי הספרציה-אינדיבידואציה של התינוק מהשלב האוטיסטי ועד עצמאות.</p> <p><u>רשימת קריאה</u> : אפלמן, ח. (2003). היקשרות – התיאוריה של ג'ון בולבי. בתוך : שלבים ראשונים של התפתחות, זרקור על התיאוריה של בולבי ומאהלר. ת"א : האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 50-9.</p> <p>נוף, (2003). תהליך הספרציה והאינדיבידואציה- מרגרט מאהלר. בתוך : שלבים ראשונים של התפתחות, זרקור על התיאוריה של בולבי ומאהלר. ת"א : האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 80-63.</p> <p>(זמין אונליין באתר הספרייה)</p>
9	<p>קוהוט (פסיכולוגית העצמי)</p> <p>תינתן סקירה של הסימפטומים האופייניים לכל אחת מההפרעות במצב הרוח בהתייחס לאספקטים רגשיים, קוגניטיביים, התנהגותיים ומוטיבציוניים. בנוסף, יתוארו החסברים האטיולוגים השונים ושיטות הטיפול המקובלות.</p> <p><u>רשימת קריאה</u> : מיטשל, א. ובלאק, ג. (2006). פרויד ומעבר לו : תולדות החשיבה הפסיכואנליטית המודרנית. פרק 6 : פסיכולוגיות של זהות ושל עצמי : אריק אריקסון והיינץ קוהוט (עמ' 218-207). ת"א : תולעת ספרים.</p>
10	<p>גישות קוגניטיביות-התנהגותיות ולמידה חברתית</p> <p>נסקור את התיאוריות המכוננות בגישה הקוגניטיבית וההתנהגותית. נלמד על סקינר, בנדורה ורוטר.</p> <p><u>רשימת קריאה</u> : בייט-מרום, ר. (1992). אישיות : תיאוריה ומחקר : תיאוריה ומחקר : תיאוריות התנהגותיות וקוגניטיביות בפסיכולוגיה. יחידות 3.1-3.8 (עמ' 100-13). ת"א : האוניברסיטה הפתוחה.</p>
11	<p>סיכום ואינטגרציה</p> <p>נסכם את הנקודות העיקריות שנלמדו לאורך הסמסטר ונערוך חזרה לקראת המבחן לרבות מענה לשאלות של הסטודנטים.</p>